

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 08
Rotel 0808

DOM
2019-03-13
Stockholm

Mål nr
T 315-18

Sid 1 (13)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Stockholms tingsrätts dom 2017-12-08 i mål T 11087-09, se bilaga A

PARTER

Klagande och motpart

Henrik Gustavsson

Ombud: Jur. kand. Fredrik Bergman och juristen Rikard Samuelsson
Centrum för rättvisa
Box 2215
103 15 Stockholm

Klagande och motpart

Svenska Byggnadsarbetareförbundet, 802000-4936
Hagagatan 2
106 32 Stockholm

Ombud: Advokaten
Advokatfirman DLA Piper Sweden KB
Box 7315
103 90 Stockholm

Ombud: Chefsjuristen
LO-TCO Rättsskydd AB
Box 1155
111 81 Stockholm

SAKEN

Skadestånd

Hovrättens domslut, se nästa sida.

Dok.Id 1467873

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 670 90	08-561 671 09	måndag – fredag 09:00–16:30
		E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten ändrar tingsrättens dom på följande sätt.

a) Hovrätten ogillar käromålet.

b) Henrik Gustavsson ska betala ersättning för Svenska Byggnadsarbetareförbundets rättegångskostnader i tingsrätten, vilket inkluderar tidigare överrättsprocesser, med 2 316 200 kr. Av beloppet avser 2 300 000 kr ombudsarvode. Henrik Gustavsson ska också betala ränta på det först nämnda beloppet enligt 6 § räntelagen från den 8 december 2017 tills betalning sker.

2. Henrik Gustavsson ska betala ersättning för Svenska Byggnadsarbetareförbundets rättegångskostnader i hovrätten med 400 000 kr. Beloppet avser ombudsarvode. Henrik Gustavsson ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från den 13 mars 2019 tills betalning sker.

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Henrik Gustavsson har yrkat att hovrätten ska bifalla hans talan i tingsrätten fullt ut och under alla förhållanden förplikta Svenska Byggnadsarbetareförbundet att ersätta hans rättegångskostnader i tingsrätten.

Svenska Byggnadsarbetareförbundet (Byggnads) har yrkat att hovrätten ska ogilla Henrik Gustavssons talan och förplikta honom att ersätta Byggnads rättegångskostnader i tingsrätten.

Parterna har bestritt varandras ändringsyrkanden och har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i hovrätten.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Parterna har åberopat samma omständigheter och utvecklat sin talan på i huvudsak samma sätt som i tingsrätten.

Henrik Gustavsson har förtydligat att hans påstående om skada inte är begränsat till den tid då blockaden pågick. Det han gör gällande är att HGS Linköping Aktiebolag (HGS), om blockaden inte hade ägt rum, hade uppfört åtminstone ytterligare tolv hus under företagets återstående livstid, vilken inte kan specificeras närmare i tiden. Det innebär också att vid beräkningen av skadan ska något avdrag för de inkomster företaget haft under den tid blockaden pågick inte göras.

Byggnads har förtydligat att vitsordandet av andrahandsyrkandet endast avser att beloppen är korrekta och inte att det är skäligt att Byggnads ska ersätta dessa under några förhållanden.

Hovrätten har tagit del av samma utredning som tingsrätten.

Allmänna rättsliga utgångspunkter för hovrättens prövning

Hovrätten delar inledningsvis tingsrättens uppfattning att de uttalanden som Högsta domstolen gjort i sin dom i detta mål (NJA 2015 s. 899) om skadeståndsskyldighet vid kvalificerat otillbörliga ageranden, även om de strängt taget utgör ett s.k. obiter dicta, ska tillämpas i målet. Det innebär dock inte att hovrätten ska bortse från Arbetsdomstolens praxis. Hovrätten har tvärtom att beakta såväl Högsta domstolens som Arbetsdomstolens avgöranden i den mån dessa har relevans för prövningen av målet. Byggnads har emellertid påstått att de båda domstolarnas avgöranden i fråga om innebörden av bestämmelsen i 2 kap. 14 § regeringsformen är oförenliga.

Enligt 2 kap. 14 § regeringsformen har bl.a. en förening av arbetstagare rätt att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden, om inte annat följer av lag eller avtal. Arbetsdomstolen har i flera avgöranden funnit att grundlagsbestämmelsen utgör hinder mot att förklara stridsåtgärder otillåtna med hänvisning till allmänna rättsgrundsatser (se t.ex. AD 2003 nr 46 och AD 2006 nr 58 med där gjorda hänvisningar). Eftersom Europakonventionen är lag i Sverige utgör grundlagsbestämmelsen inte något hinder mot att konventionen kan medföra en begränsning av rätten till stridsåtgärder. Denna slutsats stöds av vad Arbetsdomstolen har anfört vid sin interimistiska prövning av tillåtligheten av de stridsåtgärder som detta mål rör (se AD 2006 nr 94; se även AD 1998 nr 17).

Byggnads har gjort gällande att Arbetsdomstolens praxis ändå innebär att grundlagsbestämmelsen utgör hinder mot att med stöd av allmänna rättsgrundsatser ålägga någon skadeståndsansvar med anledning av en stridsåtgärd som står i strid med Europakonventionen. Hovrätten konstaterar här att i den mån de ovan nämnda avgörandena från Arbetsdomstolen över huvud taget har aktualiserat Europakonventionen så har stridsåtgärderna i fråga inte ansetts strida mot konventionen. Målen har inte heller avsett skadestånd på grund av att stridsåtgärder skulle ha inneburit en kränkning av Europakonventionen. Någon säker slutsats om hur Arbetsdomstolen skulle ha bedömt den nu aktuella frågan kan alltså inte dras. Högsta domstolen har också förklarat att grundlagsbestämmelsen inte utgör något generellt hinder mot att en stridsåtgärd som utgör en konventionskränkning utlöser ett utom-

obligatoriskt skadeståndsansvar. Detta eftersom en stridsåtgärd som är oförenlig med Europakonventionen inte omfattas av grundlagsregelns skydd. Någon uttrycklig konflikt mellan Arbetsdomstolens och Högsta domstolens avgöranden i detta avseende föreligger alltså inte. Vid sådana förhållanden, och då det är slutligt avgjort att allmän domstol har behörighet att pröva skadeståndsanspråket i detta mål, har hovrätten att pröva målet i enlighet med de allmänna rättsprinciper som Högsta domstolen har slagit fast.

Dessa principer innebär att det för att Byggnads handlande ska vara skadeståndsgrundande inte är tillräckligt att handlandet har utgjort en kränkning av HGS rättigheter enligt Europakonventionen. Det måste därutöver ha varit kvalificerat otillbörligt i den mening som avses i Högsta domstolens tidigare praxis, varvid ett flertal faktorer måste beaktas. Hovrätten har alltså att ta ställning till för det första om det har förekommit någon rättighetskränkning och om så är fallet, om handlandet dessutom har varit kvalificerat otillbörligt. Huruvida Byggnads handlande kan ha varit skadeståndsgrundande med tillämpning av arbetsrättsliga regler ankommer det inte på hovrätten att pröva. Den frågan har emellertid viss betydelse för bedömningen av om skadeståndsskyldighet bör åläggas Byggnads med tillämpning av nämnda allmänna rättsprinciper, se om detta nedan.

Närmare angående omständigheterna i målet

Hovrätten instämmer i tingsrättens bedömning att det genom utredningen i målet är utrett att blockaden inte enbart bestått i uppställandet av en skylt utan även innefattat kontakt från Byggnads sida med Anebyhus i syfte att HGS inte längre skulle få några uppdrag. Vidare har det framkommit att Byggnads har annonserat om blockaden och genom Henrik Gustavssons och flera vittnens uppgifter framgår att det lokalt inom branschen var känt att HGS var försatt i blockad och att det medförde svårigheter för företaget att införskaffa byggmaterial och anlita underentreprenörer. Att blockaden innebar affärsmässiga nackdelar för HGS står alltså klart liksom att blockaden också syftat till att orsaka sådana nackdelar. Annat har dock inte framkommit än att Byggnads mål med blockaden var att förmå HGS att teckna kollektivavtal, vilket utan tvekan är ett legitimt syfte (se *Gustafsson v. Sweden*, 25 April 1996, Reports of

Judgments and Decisions 1996-II). Det är också utrett att Byggnads inte godtog att HGS tecknade kollektivavtal utan granskningsavgifter.

Henrik Gustavsson har gjort gällande att de anställningsvillkor som HGS tillämpade var bättre eller åtminstone lika bra som de som följde av kollektivavtalet. I denna del konstaterar hovrätten att det visserligen synes ha saknats en försäkringsförmån inledningsvis, men att det genom förhören med de anställda i företaget har framgått att de fått lön som motsvarat eller varit högre än på den relevanta arbetsmarknaden i allmänhet. Dessa omständigheter är dock inte av omedelbar relevans. Som Byggnads har framhållit medför nämligen inte det förhållandet att ett företag tillämpar kollektivavtalsenliga löner att det inte är berättigat att försöka få företaget att ingå kollektivavtal.

Hovrätten finner vidare inte skäl att ifrågasätta att Henrik Gustavsson, förutom ekonomiska skäl, också hade ideologiska och politiska skäl för att inte vilja gå med i Sveriges Bygginstrumenter eller stödja Byggnads verksamhet.

När det gäller de i målet aktuella granskningsavgifterna anser hovrätten att bedömningen här måste utgå från antagandet att det inte kan uteslutas att de granskningsavgifter som HGS eller företagets anställda skulle ha betalat om HGS hade ingått kollektivavtal rent faktiskt skulle ha bidragit inte bara till granskningsarbetet utan även till Byggnads allmänfackliga verksamhet. Den slutsatsen vinner stöd av Europadomstolens avgörande i målet *Evaldsson and Others v. Sweden*, no. 75252/01, 13 February 2007, som avsåg just det kollektivavtal som är aktuellt i detta mål, men också av annan utredning som Henrik Gustavsson har åberopat i målet, bl.a. uppgifter om Byggnads medlemsavgifter före och efter det att granskningsavgifterna togs bort, liksom av Arbetsdomstolens avgöranden AD 1977 nr 222 och AD 2001 nr 20. I vart fall har Byggnads, trots att förbundet gjort gällande att Europadomstolens slutsatser berott på bristfällig bevisning i frågan, inte åberopat någon utredning som motbevisar nämnda antagande.

Slutligen konstaterar hovrätten att det är utrett att av de alternativ som HGS ställdes inför för att undgå stridsåtgärder var alternativet att teckna hängavtal ekonomiskt tyngre för företaget med knappt 8 000 kr per år.

Har handlandet utgjort en kränkning av HGS rättigheter enligt Europakonventionen?

Henrik Gustavsson har gjort gällande att Byggnads stridsåtgärder har kränkt företagets rätt enligt Europakonventionen i två avseenden; dels rätten till egendom enligt artikel 1 i det första tilläggsprotokollet, dels rätten till (negativ) föreningsfrihet enligt artikel 11.

I avgörandet *Evaldsson and Others v. Sweden* konstaterade Europadomstolen att byggnadsavtalets system med granskningsavgifter stod i strid med artikel 1 i det första tilläggsprotokollet till Europakonventionen. Klagande i målet var ett antal arbetstagare som tvingades att betala granskningsavgifter genom avdrag på sin lön. Med de utgångspunkter som hovrätten redovisat ovan står det klart att för det fall HGS arbetstagare hade tvingats att betala motsvarande granskningsavgifter hade deras rättigheter enligt Europakonventionen kränkts. Så hade varit fallet om HGS hade valt alternativet att bli medlem i Sveriges Byggindustrier. I det fallet hade dock HGS egna rättigheter enligt artikel 1 i det första tilläggsprotokollet inte kränkts, eftersom det hade varit arbetstagarna och inte företaget som hade berövats egendom i konventionens mening.

Om HGS istället hade valt hängavtalsalternativet hade företaget fått betala granskningsavgifterna och alltså berövats egendom. Byggnads har gjort gällande att HGS i sådant fall ändå inte skulle ha utsatts för en kränkning av sin rätt till egendom. Byggnads har i sammanhanget hänvisat till att den svenska arbetsrätten bygger på grundprincipen att arbetsgivare i viss utsträckning ska bära kostnaden för den fackliga verksamheten. Det kan här konstateras att Europadomstolen i avgörandet *Evaldsson and Others v. Sweden* slog fast att systemet med granskningsavgifter i och för sig hade ett legitimt syfte i den mening som avses i artikel 1 i det första tilläggsprotokollet. Avgörande för bedömningen att systemet ändå var oförenligt med konventionen var att det med hänsyn till bristen på transparens inte kunde uteslutas att avgifterna användes för andra syften än det avsedda. Vid sådana förhållanden är det enligt hovrätten av

mindre betydelse vem – arbetstagaren eller arbetsgivaren – som skulle ha betalat avgifterna. Intresset av transparens och möjlighet till kontroll var detsamma för dem båda. Av viss betydelse är också att arbetsgivaren rimligen hade mindre nytta än arbetstagaren av den kontroll som granskningsavgifterna syftade till att finansiera (jfr AD 2012 nr 74). Det förhållandet att det var HGS såsom arbetsgivare, och inte arbetstagarna, som skulle ha betalat avgifterna medför enligt hovrättens uppfattning alltså inte att avgiftsuttaget skulle ha varit proportionerligt.

Sammantaget hade alltså båda de alternativ som HGS ställdes inför inneburit en kränkning av rätten till egendom enligt artikel 1 i det första tilläggsprotokollet. I det ena fallet hade HGS egna rättigheter kränkts och i det andra hade företaget medverkat till att kränka sina arbetstagares rättigheter.

Rätten till föreningsfrihet enligt artikel 11 i Europakonventionen innefattar inte endast rätten att bilda och ansluta sig till organisationer (positiv föreningsfrihet) utan också rätten att stå utanför organisationer (negativ föreningsfrihet). Rätten till föreningsfrihet syftar bl.a. till att garantera rätten till åsiktsfrihet som är en grundläggande rättighet som också skyddas av Europakonventionen. I avgörandet *Vörður Ólafsson v. Iceland*, no. 20161/06, ECHR 2010, fann Europadomstolen att en skyldighet att bidra ekonomiskt till en organisation vars politiska ståndpunkter klaganden inte delade utgjorde en kränkning av dennes rätt till föreningsfrihet enligt artikel 11. I målet *Gustafsson v. Sweden* prövade Europadomstolen om stridsåtgärder mot en arbetsgivare i syfte att denne skulle antingen ansluta sig till en arbetsgivarorganisation eller teckna hängavtal stod i strid med artikel 11. Domstolen fann att så inte var fallet eftersom hängavtalsalternativet i det fallet inte innebar någon ekonomisk nackdel för arbetsgivaren. Mot bakgrund av att Henrik Gustavsson inte delade vare sig Sveriges Byggindustriers eller Byggnads politiska ståndpunkter, samt att hängavtalsalternativet för HGS del hade varit ekonomiskt tyngre och dessutom skulle ha inneburit att HGS fått bidra ekonomiskt till Byggnads allmänfackliga verksamhet, anser hovrätten att båda de alternativ som HGS hade att välja mellan för att undgå stridsåtgärder hade kränkt rätten till föreningsfrihet (jfr Elisabet Fura-Sandströms tillägg i avgörandet *Evaldsson and Others v. Sweden*).

Byggnads har gjort gällande att även om hovrätten skulle komma fram till att en tillämpning av byggnadsavtalet skulle ha inneburit en kränkning av Europakonventionen så innebär det inte att själva stridsåtgärderna också stod i strid med konventionen. Enligt Byggnads utgör det ett tillräckligt effektivt rättsmedel att HGS i sådant fall hade kunnat åberopa konventionen till stöd för att vägra tillämpa avtalet i de delar det skulle strida mot konventionen. Det är visserligen möjligt att HGS hade kunnat värja sig mot ett krav på betalning av granskningsavgifterna med hänvisning till Europakonventionen (se AD 2012 nr 74). Det framstår emellertid som orimligt att påtryckningar att ingå ett avtal som delvis står i strid med Europakonventionen skulle godtas med hänvisning till att HGS borde ha ingått avtalet med avsikt att omedelbart bryta mot detsamma. Ett mer ändamålsenligt sätt för Byggnads att uppnå sitt huvudsakliga och i och för sig legitima syfte – att förmå HGS att teckna kollektivavtal – hade varit att låta HGS teckna avtal utan granskningsavgifter. Oavsett det kan det också konstateras att något motsvarande sätt för HGS att värja sig mot kränkningen av dess föreningsfrihet inte stått till buds. Av Europadomstolens praxis framgår att redan påtryckningen att bli medlem i en organisation kan utgöra en kränkning av den negativa föreningsfriheten.

Sammantaget innebär det sagda att hovrätten delar tingsrättens slutsats att Byggnads stridsåtgärder gentemot HGS har utgjort en kränkning av HGS rätt till såväl egendom som föreningsfrihet såsom dessa rättigheter kommer till uttryck i Europakonventionen.

Har handlandet varit kvalificerat otillbörligt?

För att det rättighetskränkande handlandet också ska vara skadeståndsgrundande för Byggnads krävs som ovan konstaterats att handlandet med hänsyn till omständigheterna är att anse som kvalificerat otillbörligt. Principen om skadeståndsansvar för ren förmögenhetsskada i utomobligatoriska förhållanden vid kvalificerat otillbörligt handlande är en vidareutveckling av vad som föreskrivs i 2 kap. 2 § skadeståndslagen, nämligen att sådant skadeståndsansvar förutsätter brott (jfr prop. 1972:5 s. 568). Det slag av handlande som i Högsta domstolens tidigare praxis har medfört sådant skadeståndsansvar, och som Högsta domstolen i sitt avgörande i detta mål har hänvisat till (se p. 34 i domen), har haft ett uppenbart syfte att skada en motpart eller kringgå

gällande regler eller avtal till skydd för den skadelidande. Det är alltså fråga om en mycket hög nivå av otillbörlighet. Högsta domstolen har i avgörandet i detta mål framhållit ett antal faktorer som är av betydelse vid bedömningen av om ett handlande är att anse som så kvalificerat otillbörligt att det motiverar skadeståndsansvar. Av dessa anser hovrätten att det särskilt finns anledning att nämna följande.

Å ena sidan ska det förhållandet att det rör sig om en konventionsskyddad rättighet väga tungt. Å andra sidan måste, när det gäller kränkningar av det slag som är aktuella i målet, de värderingar som 2 kap. 14 § regeringsformen ger uttryck för beaktas. I detta fall har HGS utsatts för kränkningar av två konventionsskyddade rättigheter. Det har inte rört sig om de mest grundläggande rättigheterna, såsom t.ex. rätten till liv eller frihet från tortyr. Kränkningen av rätten till egendom har därtill rört ett tämligen lågt belopp. Kränkningarna i sig kan alltså inte betraktas som särskilt allvarliga. Av betydelse är vidare att Byggnads stridsåtgärder i syfte att få till stånd ett kollektivavtal också har utgjort ett utövande av en rättighet som är skyddad av såväl konventionen som grundlagen. Det är alltså fråga om konventionsskyddade rättigheter på ömse sidor som måste vägas mot varandra.

Högsta domstolen har uttalat att det krav på uppsåt som gäller för straffansvar i allmänhet också bör gälla för att skadeståndsansvar på grund av kvalificerat otillbörligt handlande ska komma i fråga. Byggnads har i sammanhanget framhållit att förbundet inte har haft för avsikt att kränka HGS rättigheter enligt Europakonventionen. Uppsåtskravet kan emellertid inte förstås på det sättet. Det som bör krävas är istället att skadevällaren har insikt om de omständigheter som gör handlandet kvalificerat otillbörligt. En sådan omständighet kan vara att handlandet utgör en rättighetskränkning. När det gäller den frågan är det ostridigt att Byggnads varit medvetet om att systemet med granskningsavgifter var ifrågasatt och att det var föremål för prövning vid Europadomstolen. Likväl kan det konstateras att systemet hade funnits under lång tid och hade godtagits av Arbetsdomstolen i avgörandet AD 2001 nr 20. Även Europadomstolen fann i sin dom i målet *Evaldsson and Others v. Sweden* att granskningsavgifterna i och för sig uppfyllde ett legitimt syfte. Byggnads framförde efter domen invändningar mot densamma och agerade för att få den prövad av stor sammansättning i Europadomstolen. Domen blev således slutgiltig först den 13 maj 2007, dvs. nästan

ett år efter det att stridsåtgärderna inleddes, och blockaden hävdes kort därefter. Hovrätten anser med hänsyn till det sagda att Byggnads visserligen haft anledning att överväga om systemet med granskningsavgifter var förenligt med konventionen, men någon säker slutsats kunde inte dras i den frågan förrän Europadomstolens dom blev slutgiltig. När det gäller kränkningen av föreningsrätten kan det också konstateras att Europadomstolens avgörande i målet *Vörður Ólafsson v. Iceland* kom först 2010. Av betydelse i sammanhanget är också att Arbetsdomstolen vid sin interimistiska prövning av stridsåtgärdernas tillåtlighet inte hade funnit skäl att stoppa blockaden. Mot den angivna bakgrunden anser hovrätten att det starkt kan ifrågasättas om Byggnads kan anses ha haft sådant uppsåt till konventionskränkningarna som är en förutsättning för skadeståndsansvar för kvalificerat otillbörligt handlande. I vart fall kan sådant uppsåt inte anses ha förelegat i tiden före den 13 maj 2007.

Av stor betydelse är dessutom den för detta mål speciella omständigheten att det i grund och botten rör sig om en konflikt mellan två parter på arbetsmarknaden. Högsta domstolen har särskilt betonat att det förhållandet att det finns en etablerad regelordning kan vara ett skäl mot ett utomobligatoriskt skadeståndsansvar vid sidan av dessa regler. Som konstaterats ovan ankommer det inte på hovrätten att ta ställning till om Byggnads agerande kan medföra skadeståndsansvar på arbetsrättslig grund. Frågan har inte ställts på sin spets hos Arbetsdomstolen. Ett anspråk på skadestånd med anledning av ett rättighetskränkande handlande skulle dock kunna bli föremål för Arbetsdomstolens prövning inom ramen för det regelverk som faller under den domstolens behörighet (jfr när det gäller skadestånd för överträdelser av EU-rätten genom stridsåtgärder avgörandet AD 2009 nr 89). Att det finns en lagstiftning och en etablerad ordning för att avgöra om stridsåtgärder på arbetsmarknaden kan medföra skadeståndsskyldighet innebär enligt hovrättens uppfattning att behovet av ett ytterligare skadeståndsansvar utöver dessa ramar är begränsat. Och det förhållandet att rätten till prövning enligt den befintliga lagstiftningen tillkommer en specialdomstol utgör ett starkt skäl mot att utveckla ett parallellt skadeståndsansvar i allmän domstol.

Vid en sammantagen bedömning anser hovrätten att Byggnads handlande ligger långt från det slags handlande som i praxis ansetts vara så kvalificerat otillbörligt att det

motiverar skadeståndsansvar för ren förmögenhetsskada. Förutom att det kan ifrågasättas om konventionskränkningarna har skett uppsåtligen finns det därtill starka skäl mot ett skadeståndsansvar för rättighetskränkande stridsåtgärder vid sidan av det arbetsrättsliga regelverket. Det kan därför inte komma i fråga att ålägga Byggnads skadeståndsansvar på den grund som hovrätten har att pröva.

Slutsatser

Hovrättens ställningstaganden innebär sammanfattningsvis att Byggnads stridsåtgärder har kränkt HGS rätt till egendom och rätt till föreningsfrihet enligt Europakonventionen. Handlandet har dock inte varit kvalificerat otillbörligt på så sätt att det är skadeståndsgrundande enligt de allmänna rättsprinciper som framgår av Högsta domstolens praxis. Henrik Gustavssons förstahandsyrkande ska därför ogillas redan på denna grund och det saknas anledning för hovrätten att ta ställning till om handlandet har orsakat HGS någon ren förmögenhetsskada.

Att Byggnads agerat kvalificerat otillbörligt gentemot HGS utgör grunden även för Henrik Gustavssons andrahandsyrkande, som avser ren förmögenhetsskada som han personligen har lidit. Eftersom hovrätten har kommit fram till att Byggnads handlande gentemot HGS inte har varit skadeståndsgrundande ska även andrahandsyrkandet ogillas.

Henriks Gustavssons talan ska alltså ogillas i sin helhet och tingsrättens dom ska ändras i enlighet härmed.

Rättegångskostnader

Enligt huvudregeln i 18 kap. 1 § rättegångsbalken ska Henrik Gustavsson som tappande part ersätta Byggnads dess rättegångskostnader. Det förhållandet att Henrik Gustavsson vunnit den inledande frågan om rättegångshinder medför inte någon annan bedömning (se NJA 2016 s. 87). Inte heller av någon annan anledning finns det enligt hovrätten skäl att frångå huvudregeln om att vinnande part ska få full ersättning för

sina rättegångskostnader. Det kan framhållas att Henrik Gustavsson med hovrättens bedömning inte heller är vinnande i fråga om skadeståndsskyldigheten i och för sig.

Ersättning för rättegångskostnad ska enligt 18 kap. 8 § rättegångsbalken fullt motsvara kostnaden för rättegångens förberedande och talans utförande jämte arvode till ombud eller biträde, såvitt kostnaden skäligen varit påkallad för tillvaratagande av partens rätt. Byggnads har utöver kostnader för resor och bevisning med 16 200 kr begärt ersättning för ombudsarvode i tingsrätten med 2 925 750 kr och för ombudsarvode i hovrätten med 675 000 kr. Beloppet i tingsrätten avser även prövningen av forumfrågan och mellandomsprövningen i hovrätten och Högsta domstolen. Den efterföljande handläggningen i hovrätten av detta mål har utöver huvudförhandlingen bestått i att parterna gett in var sitt överklagande och var sin svarsskrift. Någon ny utredning eller några preliminärfrågor har inte förekommit. Enligt hovrätten kan hela det av Byggnads i hovrätten begärda beloppet avseende ombudsarvode inte skäligen varit påkallat för att tillvarata Byggnads rätt. Ersättningen i hovrätten ska istället bestämmas till 400 000 kr. Även den begärda ersättningen i tingsrätten framstår enligt hovrättens uppfattning som alltför hög, särskilt till den del den avser rättegången i Högsta domstolen och den därefter följande tingsrättsprocessen. Skälig ersättning för ombudsarvode i tingsrätten och de tidigare överrättsprocesserna motsvarar sammanlagt 2 300 000 kr. Henrik Gustavsson ska alltså förpliktas att ersätta Byggnads för rättegångskostnader i tingsrätten med 2 316 200 kr och i hovrätten med 400 000 kr.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2019-04-10

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Ulrika Stenbeck Gustavson och Karin Annikas Persson, referent, samt tf. hovrättsassessorerna Liza Zetterberg och Christian Nilsson.